मुनींश्चैवाभिवाद्याथ यमुनातीर्थमागमत्। यत्रानयामास तदा राजसूयं महीपते । २८४०
पुत्रोऽदितेर्महाभागो वरुणो वै सितप्रभः । तत्र निर्जित्य संग्रामे मानुषान् देवतास्तथा ।
वरं क्रतुं समाजह्रे वरुणः परवीरहा । तस्मिन् क्रतुवरे वृत्ते संग्रामः समजायत ।
देवानां दानवानाञ्च त्रैलोक्यस्य भयावहः । राजसूये क्रतुश्रेष्ठे निवृत्ते जनमेजय ।
जायते सुमहाघोरः सङ्ग्रामः क्षत्रियान् प्रति । तत्रापि लाङ्गली देव ऋषीनभ्यर्च्य पूजया ।
इतरेभ्योऽप्यदाद्दानमर्थिभ्यः कामदो विभुः । वनमाली ततो हृष्टः स्तूयमानो महर्षिभिः । २८४५
तस्मादादित्यतीर्थञ्च जगाम कमलेक्षणः । यत्रेष्ट्वा भगवान् ज्योतिर्भास्करो राजसत्तमः ।
ज्योतिषामाधिपत्यञ्च प्रभावञ्चाप्यपद्यत । तस्या नद्यास्तु तीरे वै सर्व्वे देवाः सवासवाः ।
विश्वेदेवाः समरुतो गन्धर्व्वाऽप्सरसश्च ह । द्वैपायनः शुकश्चैव कृष्णश्च मधुसूदनः ।
यक्षाश्च राक्षसाश्चैव पिशाचाश्च विशाम्पते । एते चान्ये च बहवो योगसिद्धाः सहस्रशः ।
तस्मिंस्तीर्थे सरस्वत्याः शिवे पुण्ये परन्तप । तत्र हत्वा पुरा विष्णुरसुरौ मधुकैटभौ । २८५०
आप्लुत्य भरतश्रेष्ठ तीर्थप्रवर उत्तमे । द्वैपायनश्च धर्म्मात्मा तत्रैवाप्लुत्य भारत ।
सम्प्राप्य परमं योगं सिद्धिञ्च परमाद्भुतः । असितो देवलश्चैव तस्मिन्नेव महातपाः ।
परमं योगमास्थाय ऋषिर्योगमवाप्तवान् ।
इति श्रीमहाभारते शल्यपर्व्वणि गदायुद्धपर्व्वणि सारस्वतोपाख्याने पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५० ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तस्मिन्नेव तु धर्म्मात्मा वसति स्म तपोधनः । गार्हस्थ्यं धर्म्ममास्थाय ह्यसितो देवलः पुरा ।
धर्म्मनित्यः शुचिर्द्दान्तो न्यस्तदण्डो महातपाः । कर्म्मणा मनसा वाचा समः सर्व्वेषु जन्तुषु । २८५५
अक्रोधनो महाराज तुल्यनिन्दात्मसंस्तुतिः । प्रियाप्रिये तुल्यवृत्तिर्यमवत् समदर्शनः ।
काञ्चने लोष्टभावे च समदर्शी महातपाः । देवानपूजयन्नित्यमतिथींश्च द्विजैःसह ।
ब्रह्मचर्य्यरतो नित्यं सदा धर्म्मपरायणः । ततोऽभ्येत्य महाभाग योगमास्थाय भिक्षुकः ।
जैगीषव्यो मुनिर्धीमांस्तस्मिंस्तीर्थे समाहितः । देवलस्याश्रमे राजन् प्रवसन् स महाद्युतिः ।
योगनित्यो महाराज सिद्धिं प्राप्तो महातपाः । तं तत्र वसमानन्तु जैगीषव्यं महामुनिं । २८६०
देवलो दर्शयन्नेव नैवामुञ्चत धर्म्मतः । एवं तयोर्म्महाराज दीर्घकालो व्यतिक्रमत् ।
जैगीषव्यं मुनिवरं न ददर्शाथ देवलः । आहारकाले मतिमान् परिव्राड्जनमेजय ।
उपातिष्ठत धर्म्मज्ञो भैक्षकाले च देवल । स दृष्ट्वा भिक्षुरूपेण प्राप्तं तत्र महामुनिं ।
गौरवं परमञ्चक्रे प्रीतिञ्च विपुलान्तथा । देवलस्तु यथाशक्ति पूजयामास भारत ।
ऋषिदृष्टेन विधिना समा बह्वीः समाहितः । कदाचित्तस्य नृपते देवलस्य महात्मनः । २८६५
चिन्ता सुमहती जाता मुनिं दृष्ट्वा महाद्युतिं । समास्तु समतिक्रान्ता बह्वयः पूजयतो मम ।
नचायमलसो भिक्षुरभ्यभाषत किञ्चन । एवं विगणयन्नेव स जगाम महोदधिं ।
अन्तरीक्षचरः श्रीमान् कलसं गृह्य देवलः । गच्छन्नेव स धर्म्मात्मा समुद्रं सरिताम्पतिं ।